

Az erdő szerepe életünkben régen és ma

Az erdő társadalmi és kulturális szerepe

Az erdő kérése

„Ember!

Én vagyok otthonod melege, ha a téli szél fúj,

Az oltalmazó árnyék, ha a nyári nap heve perzsel,

Én vagyok házad védő sisakja és asztalod lapja,

Én vagyok az ágy, amelyben nyugvásra találsz,

Én vagyok vitorlás hajódnak fája,

Én vagyok a vizek őrzője és a szarvasok pásztora,

Én vagyok a bot, amire támaszkodsz és az, aki a szelektől véd,

Én vagyok fejszéd nyele és házad kapuja, ajtaja,

Én vagyok bölcsőd fala és ravatalod deszkája,

Én vagyok a múlttól regélő rovás és a hegedű csengő-síró hangja,

Én vagyok a kenyér és a virág, a jó és a jószág!

Hallgasd meg kérésem: Ne pusztíts el! „

V. S. 1921

(Leipold Árpád fordítása)

Fogalmazásomat ezzel a kis idézettel szerettem volna elkezdni, amely hűen tükrözi az erdő fontosságát és szerepét ezen a Földön. Úgy gondolom, hogy az erdő Minden! Életünk alapvető eleme, amely egész életünkben fontos szerepet tölt be, születésünkkor ismerkedünk meg vele először, de halálunkkor is velünk van.

Az erdő Földünk legfejlettebb életközössége, amelybe beletartoznak a talajban élő mikroorganizmusok, gombák, mohák, lágy-, és fás szárú növények, illetve az itt tanyázó rovarok, bogarak, madarak, hüllők és vadállatok ezrei. Az erdő lakóinak változatossága oly sokszínű és oly gyönyörű, hogy az élőlények összetételéről pontos adatot nehéz lenne meghatározni.

Az erdőknek természetesen rengeteg funkciója és haszna fedezhető fel. Az első és talán legfontosabb szerepe a szén-dioxid elnyelése és a friss oxigén termelése. Ezért is hívhatjuk az erdőt Földünk tüdejének, hisz nélkülük otthonunk már rég nem lenne. Továbbá az erdőről elmondhatjuk, hogy a szerves anyagok bölcsője. Rengeteg energiaforrás származik innen.

Nem véletlen tehát, hogy az erdő a környezet legjelentősebb védője, hisz a friss oxigén termelése mellett számtalan élőlénynek nyújt bújóhelyet, költőhelyet, így tehát fajfenntartó szerepet is vállal.

Ezen kívül az egészség megőrzése és a betegség leküzdése is az erdőhöz köthető. Évente több ezer gyermek, fiatal, középkorú és idős látogatja. Az orvosok előszeretettel javasolják ezt a gyógyulási formát a gyógyszerekkel szemben. Ez biztonságos és hatásos módszer felesleges anyagok szervezetünkbe juttatása nélkül. A friss levegő, a mesés táj, a tiszta környezet és az „erdő hangja” mindenkire kedvező hatást gyakorol kortól és nemtől függetlenül.

Mindezek mellett igen kedvelt kiránduló célpont is, hisz egy-két nap eltöltése a festői környezetben és csendben mindenki álma. Turista csoportok, családok, baráti társaságok kedvelt központja, hiszen könnyen elérhető, olcsó és kiváló szórakozást nyújt minden látogató számára.

Most fedezzük csak fel, hogyan is alakultak ki Magyarország erdei. Hazánk erdei nem az önfenntartó környezeti rendszerek táborába sorolhatók, mivel ezek emberi beavatkozások során alakultak ki. Magyarország erdői a jégkorszak késői szakasza után, a légkör felmelegedésével fejlődtek ki 10-12 ezer év alatt.

Magyarországon a virágzó középkorban erdeink birtoklása a földesurak, az arisztokraták és a király vagyonát képezték. Természetesen hatalmas vagyonnak számított, hisz az itt megtermelt fákat és levadászott vadakat eladták vagy saját célra használták fel. Tisztelték az erőket. Később fordult a kocka, a középkor végén Európa szerte kezdték el kivágni a fákat, illetve elfogni, levadászni az itt élő állatokat. Az emberek hatalmas pusztításokat végeztek.

Külön intézményrendszer alakult ki az erdőirtás céljára, ez pedig a soltészesség volt. A soltészek tulajdonképpen olyan telepések voltak, akik különböző kiváltságok és adományok ellenében egy meghatározott területet teljesen kiirtottak, mindent kifosztottak és elvittek.

A második világháború végével azonban ismét változás következett be, hatalmas erdőbirtokok jöttek létre és a vagyont ismét az érintetlen erdő jelentette.

1972-ben Buenos Aires-ben az erdészeti világkongresszuson – magyar javaslatra – elfogadták azt a tételt, ami az erdők funkciójáról és sokaságáról szólt. Ez azt takarta, hogy az erdő szolgálja a természetet, szociális szerepet és védelmet nyújt.

Ezeket a kijelentéseket sok ténnyel lehet alátámasztani.

Tehát az erdő régen és még ma is sok területen az állatvilágon kívül a bujdosó embereknek és a vándor népeknek, cigányoknak is fontos állomása. Mindez azért jelenthető ki, mert az erdő kiváló élelem-, víz- és bújóhelyforrás is.

Ezen kívül honvédelmi értékeket is szolgál, gondoljunk Táborfalvára és Várpalotára.

Szétnézve a nagyvilágban, ma is rengeteg bennszülött csoport él Brazília őserdeiben. Az itt élő emberek léte valóban az erdőtől függ, ismernek minden gyógynövényt, állatot, kigyót, hüllőt és a sort végtelen hosszan folytathatnánk. Az ide született gyerekeket arra nevelik a szülők, hogy szeressék és tiszteljék az erdőt. Gondoljunk csak bele, hogy hány száz filmet fogott már meg ez a szemlélet. A bennszülöttek világa misztikus, titokzatos és megfejthetetlen. Hatalmas templomokat, oltárokat és emlékműveket állítanak fel az „erdő szellemeinek”, melyben ők rendíthetetlenül hisznek. Úgy vélik, hogy tudásukat és erejüket ezek a szellemek adják. Betartják a szertartások és rituálék szabályait, melyet már több ezer éve gyakorolnak. Véleményem szerint ez csodálatos, mi pedig Európában élő emberek példát vehetünk ezekről az emberekről, akik olykor életüket áldozzák az erdőért.

Nem csoda, hogy ez a nézőpont sokakra hatással van.

Vannak, akik azt gondolják, hogy nem szükséges vigyáznunk a fákra és a benne élő élőlényekre, mert renget van belőlük, viszont vannak olyan emberek is, akik azt vallják, hogy erdő nélkül az emberiség napjai meg vannak számlálva és bizonyítottan szükség van rá. Az igazat megvallva én is ebbe a táborba tartozom. Rengeteg élmény fűződik a jó kis mátrai túrákhoz, illetve az Erdélyben tett sétálásokhoz. Ilyen séták és túrák közben picinynek érzem magam a hatalmas fák és hegyek társaságában. Ez az érzés semmivel sem hasonlítható össze. Igencsak elszomorít, mikor megpillantom a hatalmas szemétkupacokat és a rongálásokat. Rengeteg fát lehet felfedezni különböző vésésekkel, melyek egy-egy szerelmespár nyomait mutatják. Ilyenkor összeszorul a szívem, hisz ez először talán jó ötletnek tűnhet, de ha jobban belegondolunk a fák számára ez olyan érzés lehet, mint amikor a mi bőrünket csikarják meg valamilyen hegyes és éles tárggyal.

Ezen kívül felháborítónak tartom, mikor egy-egy csokis papírt vagy egy szendvics csomagolóanyagát pillantom meg. Ezek igen apró dolgok, viszont maradandó károsodást okozhatnak az erdei élőlények számára. Ismerjük a jól használt közmondást: „Sok kicsi sokra megy.” Ez itt is igazolódik.

Manapság egyre divatosabb és elterjedtebb formája a látogatók csalogatásának, mikor wellness központokat hoznak létre egy-egy erdő közepében. Nos, én úgy vélem, hogy ezt meg kellene tiltani több okból kifolyólag. Először is egy-egy ilyen hotel építése hatalmas zajjal, piszokkal és nyersanyaggal jár. Rengeteg élőlény elmenekül a nagy zaj hallatán. Továbbá az a terület ahol a központ épül, felszámolja a táplálékforrásokat az élőlények számára és el kell vándorolniuk messzebbi tájakra. Ezen kívül az ide érkező turisták nagyon hangosak és számos esetben megrongálják a pici facsemetéket.

Úgy vélem az erdőnek meg kell maradnia olyannak, ahogyan azt a Jó Isten megteremtette és ha bele is avatkozunk, az csak jó célból történjen. Télen az etetők akár életmentők is lehetnek egy-egy egyed számára, hisz a nagy hidegben nem minden vadállat talál magának táplálékot. Azon kívül a vadlesek is nagyszerűnek bizonyultak, hiszen rengeteg ember szereti akár hobbiból, akár tanulás céljából megfigyelni az állatokat. Ez azért is lehet fontos, mert az ily módon tanulmányozott állatokat meg lehet menteni, ha jól ismerjük szokásaikat és a viselkedésüket.

Beszélhetünk bármely korról, lehet az erdő bárhol a nagyvilágban, mindenhol és mindenkor fontos szerepet tölt és töltött be az emberek, növények, állatok életében. Az általa termelt oxigén nélkül még az apró egysejtűek sem léteznének és megpihenni is egy fa árnyékában a legmegnyugtatóbb.

Jászapáti, 2011. 04. 02.